

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

11 decembrie 2008 *

În cauza C-334/07 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 17 iulie 2007,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul K. Gross, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

cealaltă parte în proces fiind:

Freistaat Sachsen, reprezentat de Th. Lübbig, Rechtsanwalt,

reclamant în primă instanță,

* Limba de procedură: germana.

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnii J.-C. Bonichot (raportor), J. Makarczyk, P. Kūris și L. Bay Larsen, judecători,

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Prin recursul formulat, Comisia Comunităților Europene solicită anularea Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 3 mai 2007, Freistaat Sachsen/Comisia (T-357/02, Rep., p. II-1261, denumită în continuare „hotărârea

atacată”), prin care s-a anulat în parte Decizia 2003/226/CE a Comisiei din 24 septembrie 2002 privind schema de ajutor preconizată de Germania – „Program în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii – Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor din Saxonia” – Subprogramele 1 (*coaching*), 4 (participarea la târguri și expoziții), 5 (cooperare) și 7 (promovarea designului) (JO 2003, L 91, p. 13, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

- 2 Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88] din Tratatul CE (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41) definește procedurile aplicabile exercitării de către Comisie a competenței ce îi este atribuită prin articolul 88 CE de a se pronunța asupra compatibilității ajutoarelor de stat cu piața comună.

- 3 Prezentul recurs are în vedere, mai precis, următoarele dispoziții ale acestui regulament:
  - articolul 1 litera (f), care definește „ajutorul ilegal” ca „un ajutor de stat nou, pus în aplicare cu încălcarea condițiilor prevăzute la articolul [88] alineatul (3) din tratat”;

— articolul 1 litera (h), care cuprinde următoarea definiție:

„«persoană interesată»: orice stat membru și orice persoană, întreprindere sau asociație de întreprinderi ale căror interese pot fi afectate de acordarea unui ajutor, în special beneficiarul ajutorului, întreprinderile concurente și asociațiile profesionale”;

— articolul 2 alineatul (2), care menționează:

„Statul membru furnizează în notificare toate informațiile necesare pentru a permite Comisiei să adopte o decizie în temeiul articolelor 4 și 7 (denumită în continuare «notificare completă»);”;

— articolul 4 alineatul (1), care prevede:

„Comisia examinează notificarea imediat după primirea acesteia. Fără a aduce atingere articolului 8, Comisia adoptă o decizie în temeiul alineatului (2) [(decizie potrivit căreia măsura atacată nu constituie un ajutor)], [al alineatului] (3) [(decizie de a nu ridica obiecții)] sau [al alineatului] (4) [(decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare)].”;

— articolul 4 alineatul (5), care precizează:

„Deciziile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) se adoptă în termen de două luni. Termenul curge din ziua următoare primirii unei notificări complete. Notificarea se consideră completă dacă, în termen de două luni de la primirea acesteia sau de la primirea oricărei informații suplimentare solicitate, Comisia nu mai solicită alte informații. [...]”;

— articolul 4 alineatul (6), care are următorul cuprins:

„În cazul în care Comisia nu adoptă o decizie în conformitate cu alineatul (2), (3) sau (4) în termenul precizat la alineatul (5), ajutorul se consideră a fi autorizat de către Comisie. În consecință, statul membru în cauză poate pune în aplicare măsurile respective, după informarea prealabilă a Comisiei cu privire la aceasta, cu excepția cazului în care Comisia adoptă o decizie în temeiul prezentului articol în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea informării.”

⁴ În domeniul ajutoarelor pentru întreprinderi mici și mijlocii, Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor [87] și [88] din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO L 142, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 31) conferă Comisiei, la articolul 1 alineatul (1) litera (a) punctul (i), competența de a declara, conform articolului 87 CE, că, în anumite condiții, ajutoarele pentru întreprinderi mici și mijlocii sunt compatibile cu piața comună și nu sunt supuse obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE.

⁵ Regulamentul (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoare de stat pentru întreprinderile mici și

mijlocii (JO L 10, p. 33, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 98) definește criteriile pe care trebuie să le îndeplinească ajutoarele individuale și schemele de ajutor în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii pentru a fi compatibile cu piața comună, în sensul articolului 87 alineatul (3) CE, și îi exceptează pe cei care le îndeplinesc de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE.

- 6 În conformitate cu articolul 10 din acesta, regulamentul respectiv a intrat în vigoare la 2 februarie 2001, și anume în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.
- 7 Ultima teză din considerentul (4) al regulamentului menționat precizează că „[O]rientările privind ajutorul de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii [adoptate de Comisie (JO 1996, C 213, p. 4)] vor fi abrogate de la data intrării în vigoare a prezentului regulament, conținutul lor fiind înlocuit de [acesta]”.

Istoricul cauzei

- 8 În cadrul unui program al Ministerului Economiei și Muncii al landului Saxonia destinat îmbunătățirii performanțelor întreprinderilor mici și mijlocii implantate pe teritoriul acestui land, landul acordă persoanelor care exercită profesii liberale pe teritoriul său, precum și întreprinderilor mici și mijlocii care își au sediul sau o unitate pe teritoriul său subvenții nerambursabile pentru proiecte care favorizează dezvoltarea economică. Aceste subvenții sunt prevăzute de o schemă de ajutor notificată pentru prima dată Comisiei în cursul anului 1992, autorizată de aceasta și prelungită în mai multe rânduri după primirea unor noi autorizații. Aceste ajutoare urmăresc ameliorarea capacităților productive și concurențiale ale întreprinderilor mici și mijlocii.

- 9 Prin scrisoarea din 29 decembrie 2000, primită de Comisie la 3 ianuarie 2001, Republica Federală Germania a notificat o nouă versiune a acestei scheme de ajutor (denumită în continuare „notificarea inițială”).
- 10 La 12 ianuarie 2001, Comisia a adoptat Regulamentul nr. 70/2001, care a intrat în vigoare la 2 februarie 2001.
- 11 În cursul lunii decembrie a anului 2001, Comisia a deschis o procedură oficială de investigare cu privire la o parte din măsurile prevăzute de schema de ajutor notificată, și anume măsurile prevăzute de subprogramele „*coaching*”, „participarea la târguri și expoziții”, „cooperare” și „promovarea designului” (denumite în continuare, împreună, „cele patru subprograme în cauză”). În schimb, Comisia a decis că celelalte măsuri notificate nu dădeau naștere la obiecții.
- 12 La finalul investigației, Comisia a adoptat decizia în litigiu prin care, în primul rând, a apreciat că măsurile prevăzute de cele patru subprograme în cauză constituie ajutoare de stat. În al doilea rând, a precizat că, pentru a fi compatibile cu piața comună, aceste ajutoare trebuie să intre în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 70/2001 și să respecte pragurile de intensitate stabilite de acest text, cu excepția ajutoarelor de funcționare prevăzute de subprogramul „cooperare”, pe care le-a considerat incompatibile cu piața comună.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

13 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis cererea formulată de Freistaat Sachsen, având ca obiect anularea mai multor dispoziții din decizia în litigiu, și anume:

— articolul 2, potrivit căruia ajutoarele care ies din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 70/2001 și depășesc intensitățile ajutorului stabilite de acest text sunt incompatibile cu piața comună;

— articolul 3, potrivit căruia ajutoarele de funcționare prevăzute de subprogramul „cooperare” sunt incompatibile cu piața comună, precum și

— articolul 4, potrivit căruia Germania nu este autorizată să execute cele patru subprograme în cauză decât după ce a asigurat conformitatea acestora cu decizia respectivă.

14 Tribunalul a considerat că, analizând compatibilitatea ajutoarelor în cauză în raport cu Regulamentul nr. 70/2001, în condițiile în care acest text nu era în vigoare la data primirii de către Comisie a notificării acestora, Comisia aplicase retroactiv noile norme referitoare la întreprinderile mici și mijlocii, instituite prin acest regulament.

- 15 Tribunalul s-a întemeiat în principal pe efectele juridice ale notificării în cadrul procedurii de investigare a proiectelor de ajutor de stat. Acesta a arătat în special că articolul 4 din Regulamentul nr. 659/1999 prevede, la alineatul (1), că Comisia va proceda la examinarea notificării „imediat după primirea acesteia” și, la alineatul (5), că termenul de două luni care îi este acordat pentru a efectua examinarea preliminară a notificării curge din ziua următoare primirii acesteia.
- 16 Tribunalul a dedus din aceasta că, în principiu, examinarea compatibilității cu piața comună a unui ajutor preconizat trebuie să se facă numai în temeiul normelor în vigoare la data primirii de către Comisie a notificării acestui ajutor. Tribunalul a precizat că această soluție este justificată de cerințe de transparență și de previzibilitate prin faptul că permite să se evite să fie acordată Comisiei posibilitatea de a determina în mod unilateral regimul juridic aplicabil ajutoarelor pe care trebuie să le examineze.
- 17 De asemenea, Tribunalul a considerat că acest raționament este susținut de jurisprudență. În această privință, a făcut referire la Hotărârea din 24 septembrie 2002, Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia (C-74/00 P și C-75/00 P, Rec., p. I-7869), în legătură cu aplicarea în timp a deciziilor adoptate succesiv de Comisie cu privire la acordarea de ajutoare de stat pentru siderurgie în anumite cazuri enumerate limitativ, denumite în limbaj curent „coduri ale ajutoarelor pentru siderurgie”. În această hotărâre, Curtea a statuat că aplicarea normelor din codul ajutoarelor pentru siderurgie în vigoare la data la care Comisia adoptă o decizie referitoare la ajutoare vărsate sub incidența unui cod anterior constituie o aplicare retroactivă a codului ulterior.
- 18 În continuare, Tribunalul a considerat că rezultă atât din formularea, cât și din scopul Regulamentului nr. 70/2001, precum și din cerințele care decurg din respectarea principiilor protecției încrederii legitime și securității juridice că acest regulament nu este de natură să se aplice în mod retroactiv.

- 19 De asemenea, Tribunalul a decis că faptul că, eventual, Republica Federală Germania ar fi avut cunoștință despre modificarea ulterioară a criteriilor de examinare aplicabile ajutoarelor notificate astfel nu permite justificarea aplicării Regulamentului nr. 70/2001.
- 20 În sfârșit, Tribunalul a făcut referire la Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal (JO 2002, C 119, p. 22, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 45), potrivit căreia a decis să aprecieze compatibilitatea acestor ajutoare cu piața comună în raport cu normele în vigoare la data acordării lor. Tribunalul a considerat că, dacă, dimpotrivă, proiectele de ajutor trebuiau să fie apreciate în raport cu normele în vigoare în ziua adoptării deciziei Comisiei în ceea ce le privește, acest lucru ar incita statele membre să nu își respecte obligațiile procedurale atunci când preconizează să acorde un ajutor pentru care reglementarea aplicabilă poate să evolueze în sensul de a deveni mai strictă.

Concluziile părților

- 21 Prin recursul formulat, Comisia solicită Curții anularea hotărârii atacate, soluționarea definitivă a fondului cauzei prin respingerea acțiunii în anulare formulate de Freistaat Sachsen și obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.
- 22 Freistaat Sachsen solicită respingerea recursului Comisiei și obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii de recurs.

Cu privire la recurs

- 23 Comisia invocă două motive în susținerea recursului. Comisia afirmă că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, în principal întrucât a considerat că în mod greșit aceasta examinase proiectul de schemă de ajutor notificat de Republica Federală Germania în raport cu Regulamentul nr. 70/2001, din moment ce acest text nu era în vigoare la data primirii notificării inițiale și, în subsidiar, întrucât a apreciat că această notificare trebuia considerată completă.

Cu privire la primul motiv

Argumentele părților

- 24 Prin intermediul primului motiv, Comisia susține că Tribunalul a încălcat articolul 88 alineatele (2) și (3) CE, articolul 249 alineatul (2) CE, articolul 254 alineatul (2) a doua teză CE, articolul 3 și următoarele din Regulamentul nr. 659/1999, precum și articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 70/2001, întrucât a apreciat că aplicarea acestui din urmă text la un proiect de schemă de ajutor notificat înainte de intrarea în vigoare a textului respectiv contravine principiului neretroactivității și, prin urmare, atrage nelegalitatea deciziei în litigiu.
- 25 Comisia consideră că aplicarea Regulamentului nr. 70/2001 la schema de ajutor în cauză nu are caracter retroactiv, ci este conformă principiului aplicării imediate, în temeiul căruia un text de drept comunitar se aplică de la intrarea sa în vigoare situațiilor în curs și care continuă în timp.

- 26 Comisia susține că, întrucât a apreciat că notificarea unui proiect de ajutor de stat creează o situație juridică din care rezultă că trebuie aplicate normele în vigoare la data la care este efectuată această notificare, Tribunalul a adoptat o poziție greșită din punct de vedere juridic.
- 27 Într-adevăr, Comisia consideră că o asemenea notificare nu are decât efecte procedurale. Aceasta adaugă că examinarea pe care trebuie să o realizeze nu privește notificarea ca atare, ci ajutorul notificat, și că nu trebuie efectuată numai în raport cu informațiile transmise în cadrul notificării menționate, ci și în raport cu elementele de fapt care sunt de actualitate și cu normele de drept care sunt în vigoare atunci când adoptă decizia. În această privință, Comisia face trimitere la articolul 3, la articolul 4 alineatele (2)-(4) și (6), la articolul 5 alineatul (1), la articolul 6 și la articolul 7 alineatele (2)-(4) din Regulamentul nr. 659/1999.
- 28 De asemenea, Comisia susține că notificarea unui proiect de ajutor de stat constituie o obligație impusă de tratat statelor membre și nu creează drepturi.
- 29 Aceasta precizează că examinarea imediată a notificării prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 nu exclude posibilitatea Comisiei de a solicita informații suplimentare statului membru în cauză, potrivit articolului 5 din acest regulament.
- 30 Comisia susține că termenul de două luni care curge din ziua primirii notificării, în temeiul articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 659/1999, și la expirarea căruia, în conformitate cu articolul 4 alineatul (6) din acest text, ajutorul se va considera autorizat de plin drept, constituie un simplu termen procedural. Aceasta afirmă că, potrivit articolului 4 alineatul (6) a doua teză din regulamentul menționat, are în orice

caz competența de a adopta o decizie la expirarea termenului respectiv și, dacă este cazul, de a deschide procedura oficială de investigare.

31 Pe de altă parte, Comisia subliniază că Republica Federală Germania cunoștea existența proiectului care s-a concretizat ulterior în Regulamentul nr. 70/2001, pentru că, printre altele, participase la lucrările în legătură cu acest proiect.

32 Aceasta apreciază că Hotărârea Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, citată anterior, nu este relevantă în prezenta cauză, întrucât privește ajutoare ilegale și că, în plus, soluția la care Curtea a ajuns în această hotărâre se justifică prin caracterul specific al codurilor ajutoarelor pentru siderurgie.

33 De asemenea, Comisia contestă analiza efectuată de Tribunal, potrivit căreia faptul că Regulamentul nr. 70/2001 dă statelor membre posibilitatea de a verifica în mod direct existența unei obligații de notificare denotă că acest text nu este de natură să se aplice unor notificări anterioare. În această privință, Comisia subliniază că, în speță, după intrarea în vigoare a textului menționat, Republica Federală Germania putea verifica dacă măsurile pe care le notificase beneficiau de scutire și își putea retrage notificarea, dacă era cazul, conform articolului 8 din Regulamentul nr. 659/1999. Comisia adaugă că din considerentul (4) al Regulamentului nr. 70/2001 rezultă că statele membre pot notifica ajutoare de stat care intră sub incidența acestui text. Aceasta susține de asemenea că textul respectiv nu se opune posibilității de a menține notificările existente la momentul intrării sale în vigoare.

34 În plus, Comisia subliniază că precizarea cuprinsă în a doua teză din considerentul (4) al Regulamentului nr. 70/2001, potrivit căreia schemele notificate vor fi examinate de Comisie „mai ales” în temeiul criteriilor stabilite de acest regulament, nu poate fi interpretată în sensul că permite aplicarea Orientărilor privind ajutorul de stat pentru

întreprinderile mici și mijlocii adoptate în cursul anului 1996, acestea fiind abrogate de regulamentul respectiv, astfel cum se precizează în mod expres în considerentul menționat.

- 35 În sfârșit, Comisia consideră că paralela stabilită de Tribunal între proiectul de schemă de ajutor notificat și ajutoarele ilegale nu este relevantă. În această privință, Comisia arată că, în orice caz, Comunicarea privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal la care Tribunalul face referire nu ar fi fost aplicabilă dacă ajutoarele notificate de Republica Federală Germania ar fi fost ilegale. Într-adevăr, această comunicare ar avea efecte numai în ceea ce privește aplicarea directivelor sau a unor instrumente similare, fiind de altfel precizat la al patrulea paragraf al acesteia că „nu aduce atingere interpretării regulamentelor Consiliului și ale Comisiei în domeniul ajutorului de stat”.
- 36 Freistaat Sachsen susține că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a apreciat că aplicarea Regulamentului nr. 70/2001 la un proiect de schemă de ajutor notificat înainte de intrarea în vigoare a textului respectiv constituia o aplicare retroactivă a acestuia, de natură să atragă nelegalitatea deciziei în litigiu.
- 37 Freistaat Sachsen consideră că notificarea unui proiect de ajutor nu constituie numai o simplă obligație pentru statele membre, ci că acest act creează și obligații speciale pentru Comisie și că trebuie avut în vedere un termen a cărui expirare determină consecințe juridice importante pentru părțile vizate.
- 38 Freistaat Sachsen apreciază că securitatea juridică se opune, în principiu, aplicării retroactive a textelor comunitare care nu conțin dispoziții explicite în acest sens.

- 39 Acesta consideră că soluția adoptată de Curte în privința ajutoarelor ilegale în Hotărârea Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, citată anterior, trebuie să se aplice ajutoarelor notificate.
- 40 Acesta apreciază că notificarea unui proiect de ajutor de către un stat membru constituie un temei pentru ca acesta să aibă încredere legitimă în faptul că criteriile de examinare vor fi cele în vigoare la data notificării, cu excepția cazului în care norma intrată în vigoare după notificarea unui proiect de ajutor este mai favorabilă pentru statul membru în cauză decât cea care era în vigoare la momentul acestei notificări.
- 41 Freistaat Sachsen apreciază în continuare că, din moment ce Comisia susține că ajutoarele ilegale trebuie apreciate potrivit dispozițiilor în vigoare la momentul acordării acestora, trebuie de asemenea să se aplice dreptul în vigoare la momentul în care „se nasc” ajutoarele notificate în mod legal, cu alte cuvinte la momentul notificării acestora, pentru a nu defavoriza statele membre care respectă obligațiile procedurale.
- 42 În subsidiar, Freistaat Sachsen susține că, în ipoteza în care primul motiv al Comisiei ar fi considerat de către Curte ca fiind întemeiat, decizia în litigiu ar trebui să fie, în orice caz, anulată, întrucât Comisia nu și-a exercitat cu adevărat puterea de apreciere. În această privință, Comisia nu ar fi ținut seama de particularitățile landului Saxonia și de schema de ajutor notificată atunci când a aplicat Regulamentul nr. 70/2001.

Aprecierea Curții

- 43 Potrivit unei jurisprudențe constante, în principiu, o normă nouă se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații care a apărut sub incidența normei vechi (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 14 aprilie 1970, Brock, 68/69, Rec., p. 171, punctul 7, și Hotărârea din 10 iulie 1986, Licata/CES, 270/84, Rec., p. 2305, punctul 31). De asemenea, Curtea a statuat că principiul protecției încrederii legitime nu poate fi extins până la a împiedica, în mod general, o normă nouă să se aplice efectelor viitoare ale unor situații apărute sub incidența normei vechi (a se vedea printre altele Hotărârea din 14 ianuarie 1987, Germania/Comisia, 278/84, Rec., p. 1, punctul 36, și Hotărârea din 20 septembrie 1988, Spania/Consiliul, 203/86, Rec., p. 4563, punctul 19).
- 44 În schimb, normele comunitare de drept substanțial trebuie interpretate în sensul că nu au în vedere situații apărute anterior intrării lor în vigoare decât în măsura în care rezultă în mod clar din formularea, din finalitatea sau din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect (a se vedea printre altele Hotărârea din 29 ianuarie 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Rec., p. I-1049, punctul 49).
- 45 Notificarea proiectelor de ajutor de stat, prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE, constituie un element central al mecanismului comunitar de control al acestor ajutoare și întreprinderile care beneficiază de acestea nu se pot prevala de încrederea legitimă în legalitatea ajutoarelor respective, dacă nu au fost acordate cu respectarea acestei proceduri (Hotărârea din 20 martie 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, Rec., p. I-1591, punctul 25, și Hotărârea din 22 aprilie 2008, Comisia/Salzgitter, C-408/04 P, Rep., p. I-2767, punctul 104).

46 Conform articolului 88 alineatul (3) ultima teză CE, statul membru care intenționează să acorde un ajutor nu poate pune în aplicare măsurile preconizate înainte de pronunțarea unei decizii finale de către Comisie.

47 Interdicția prevăzută la această dispoziție are drept scop să garanteze că efectele unui ajutor nu se produc înainte de împlinirea unui termen rezonabil în care Comisia să poată examina proiectul în detaliu și, dacă este cazul, să inițieze procedura prevăzută la alineatul (2) al aceluiași articol (Hotărârea din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, cunoscută sub denumirea „Boussac Saint Frères”, C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 17, precum și Hotărârea din 12 februarie 2008, CELF și Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Rep., p. I-469, punctul 36).

48 Articolul 88 alineatul (3) CE instituie astfel un control preventiv asupra proiectelor de ajutoare noi (Hotărârea din 11 decembrie 1973, Lorenz, 120/73, Rec., p. 1471, punctul 2, precum și Hotărârea CELF și Ministre de la Culture et de la Communication, citată anterior, punctul 37).

49 În cadrul acestui control, articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, care prevede obligația Comisiei de a examina notificarea „imediat după primirea acesteia”, impune acestei instituții numai o obligație de diligență specială și, prin urmare, nu constituie o regulă de aplicare *ratione temporis* a criteriilor de apreciere a compatibilității cu piața comună a proiectelor de ajutor notificate. O asemenea regulă nu poate fi dedusă nici din articolul 4 alineatul (5) a doua teză din același regulament, care prevede că termenul de două luni în care Comisia efectuează examinarea preliminară curge din ziua următoare primirii unei notificări complete.

- 50 În schimb, la întrebarea dacă un ajutor este un ajutor de stat în sensul tratatului trebuie să se răspundă pe baza unor elemente obiective care se apreciază la data la care Comisia adoptă decizia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia, C-182/03 și C-217/03, Rec., p. I-5479, punctul 137, precum și Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/UFEX și alții, C-341/06 P și C-342/06 P, Rep., p. I-4777, punctul 95). Prin urmare, controlul efectuat de instanța comunitară privește aprecierea Comisiei cu privire la situația de la acea dată (Hotărârea Chronopost și La Poste/UFEX și alții, citată anterior, punctul 144).
- 51 Trebuie de asemenea să se sublinieze că normele, principiile și criteriile de apreciere a compatibilității ajutoarelor de stat, în vigoare la data la care Comisia adoptă decizia, pot fi, în principiu, considerate ca fiind mai bine adaptate contextului concurențial.
- 52 Din cele de mai sus rezultă că notificarea proiectelor de ajutor, deși este o cerință esențială a controlului acestora, nu constituie totuși decât o obligație procedurală, care are rolul de a permite Comisiei să asigure un control atât preventiv, cât și efectiv al ajutoarelor pe care statele membre își propun să le acorde întreprinderilor. Prin urmare, notificarea respectivă nu poate avea ca efect stabilirea regimului juridic aplicabil ajutoarelor care fac obiectul său.
- 53 În consecință, notificarea de către un stat membru a unui ajutor sau a unei scheme de ajutor preconizate nu creează o situație juridică definitivă care ar presupune aplicarea de către Comisie a normelor în vigoare la data la care a avut loc notificarea respectivă atunci când se pronunță asupra compatibilității acestora cu piața comună. Dimpotrivă, este de competența Comisiei să aplice normele în vigoare la momentul în care se pronunță, acestea fiind singurele norme în funcție de care trebuie să fie apreciată legalitatea deciziei pe care o adoptă în această privință.

- 54 Contrar celor susținute de Freistaat Sachsen, această soluție nu este de natură să incite statele membre să pună imediat în aplicare ajutoarele pe care le preconizează, fără să le notifice, pentru a beneficia de regimul juridic în vigoare la momentul acestei puneri în aplicare. Într-adevăr, chiar presupunând că, în toate cazurile, compatibilitatea cu piața comună a unui ajutor ilegal se apreciază la data la care acesta a fost plătit, statele membre nu pot să anticipeze în detaliu decât cu dificultate modificările reglementării. În plus, acordarea unui ajutor ilegal poate expune statul membru care l-a vărsat unei obligații de a-l recupera, precum și de a repara prejudiciile cauzate ca urmare a caracterului nelegal al acestui ajutor (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea CELF și Ministre de la Culture et de la Communication, citată anterior, punctul 55).
- 55 Cu toate acestea, este necesar să se arate că din articolul 88 alineatul (2) CE, precum și din articolul 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999 rezultă că, atunci când Comisia decide să deschidă procedura oficială de investigare în legătură cu un proiect de ajutor, aceasta trebuie să dea posibilitatea persoanelor interesate, printre care întreprinderea sau întreprinderile în cauză, să își prezinte observațiile. Această normă are caracterul unei norme fundamentale de procedură.
- 56 Rezultă de aici că, în cazul în care regimul juridic sub incidența căruia un stat membru a notificat un ajutor preconizat se schimbă înainte de adoptarea deciziei de către Comisie, aceasta trebuie, pentru a se pronunța, astfel cum are obligația, pe baza normelor noi, să solicite persoanelor interesate să își exprime poziția în legătură cu compatibilitatea acestui ajutor cu normele noi. Situația este diferită numai dacă noul regim juridic nu conține nicio modificare substanțială în raport cu cel în vigoare anterior (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2008, Ferriere Nord/Comisia, C-49/05 P, punctele 68-71).
- 57 În speță, este cert, în primul rând, că schema de ajutor preconizată a fost notificată Comisiei înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 70/2001, în al doilea rând, că, la data intrării în vigoare a acestuia din urmă, Comisia nu se pronunțase încă și, în al treilea rând, că acest regulament era în vigoare la data deciziei în litigiu.

- 58 Din dosar rezultă de asemenea că părților interesate li s-a cerut de către Comisie să își exprime poziția cu privire la aplicarea regulamentului menționat în privința schemei de ajutor notificate.
- 59 Din toate cele de mai sus rezultă că, întrucât a statuat că decizia în litigiu încalcă principiul neretroactivității, Tribunalul a viciat de o eroare de drept hotărârea pe care a pronunțat-o. Rezultă de aici că primul motiv al Comisiei este întemeiat. Prin urmare, fără a fi necesară și examinarea celui de al doilea motiv, se impune anularea hotărârii atacate.

Cu privire la trimiterea cauzei Tribunalului

- 60 Din articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție rezultă că, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.
- 61 În speță, întrucât motivul întemeiat pe faptul că aplicarea Regulamentului nr. 70/2001 în privința deciziei în litigiu are caracter retroactiv este neîntemeiat, se impune pronunțarea asupra celui de al patrulea și a celui de al cincilea motiv invocate de Freistaat Sachsen în fața Tribunalului, întemeiate, pe de o parte, pe neexercitarea de către Comisie a puterii sale de apreciere cu ocazia examinării ajutoarelor în cauză, precum și pe încălcarea obligației de motivare care ar rezulta din aceasta și, pe de altă parte, pe faptul că nu a fost demonstrat de Comisie că aceste ajutoare ar denatura în mod efectiv sau potențial concurența, precum și pe încălcarea obligației de motivare care ar rezulta din aceasta.

- 62 Pentru a răspunde acestor motive sunt necesare aprecieri de fapt complexe pe baza unor elemente care nu au fost apreciate de Tribunal. În fața Curții, Freistaat Sachsen s-a limitat la a susține, fără mai multe precizări, că decizia în litigiu trebuie anulată pentru neexercitarea de către Comisie a puterii sale de apreciere, pentru motivul că nu ar fi ținut seama nici de particularitățile landului Saxonia, nici de cele ale proiectului de schemă de ajutor notificat atunci când a aplicat Regulamentul nr. 70/2001.
- 63 Rezultă de aici că litigiul nu este în stare de judecată în fața Curții, astfel încât se impune trimiterea cauzei Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe asupra celor două motive.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 64 Întrucât cauza este trimisă Tribunalului spre rejudecare, se impune soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente prezentei proceduri de recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

- 1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 3 mai 2007, Freistaat Sachsen/Comisia (T-357/02).**

- 2) Trimite cauza Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene spre rejudecare.**

- 3) Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.**

Semnături